

Kompetenceprofil
for sygeplejersken ansat i
Akutafdelingen,
Region Midtjylland

De sygeplejefaglige direktører i Region Midtjylland har anmodet om, at der udarbejdes en kompetenceprofil for akutsygeplejersken i akutafdelingerne i Region Midtjylland.

Derfor er der nedsat en arbejdsgruppe (bilag 1) bestående af repræsentanter fra de fem akuthospitaler samt regionens HR-afdeling, som har udarbejdet nedenstående kompetenceprofil med baggrund i følgende formål:

1. at redegøre kort for de udviklingsmæssige retninger og tiltag inden for sundhedsvæsenet og betydningen af disse i forhold til de fremtidige opgaver, som skal varetages af sygeplejersken i akutafdelingen
2. at beskrive de kompetencer som den kompetente sygeplejerske i akutafdelingen skal være i besiddelse af, som kan medvirke til at styrke og udvikle fagligheden i den akutte sygepleje
3. at fremkomme med anbefalinger til, hvorledes disse fremtidige kompetencer skal etableres i akutafdelingen

Kompetenceprofilen er udarbejdet med sigte på, at akutafdelingerne i Region Midtjylland skal anvende den i det videre strategiske arbejde med kompetenceudvikling både lokalt og regionalt. Kompetenceprofilen udgør en overordnet ramme for kompetenceudvikling af sygeplejersken i akutafdelinger, som skal anvendes sammen med det enkelte hospitals godkendte kompetenceprofil.

Et væsentligt element i formuleringen af denne kompetenceprofil er 'Mere sundhed i det nære på borgerens præmisser', der fastsætter visioner, mål og værdier for sundhedssamarbejdet.

Kompetenceprofilen skal medvirke til at borgeren i Region Midtjylland møder en fag-

lig kompetent sygeplejerskegruppe, når de kommer i kontakt med akutafdelingerne, som tager udgangspunkt i et sundhedsvæsen, som er på borgerens præmisser, hvor sundhed udvikles i det nære - tæt på borgeren - og hvor der er fokus på lighed i sundhed (1).

Ad 1 En kort redegørelse for de udviklingsmæssige retninger og tiltag inden for sundhedsvæsenet og disses betydning i forhold til de fremtidige opgaver, som skal varetages af sygeplejersken i akutafdelingen

Den nærværende kompetenceprofil til sygeplejersken i akutafdelinger, Region Midtjylland, er udarbejdet med udgangspunkt i Sundhedsaftalen 2015-2018 (2), Akutplan for Region Midtjylland, 2007 (3), arbejdsmateriale fra Akutprogramstyregruppen (4) omkring udarbejdelse af mission, vision og målsætning for akutområdet i Region Midtjylland, samt inspiration fra Center for Akutforskning, Aarhus Universitet.

Region Midtjylland, kommunerne og praksissektor har netop udarbejdet en række sundhedspolitiske mål for perioden 2015-2018 (2), hvor en række af disse omfatter nye krav og forventninger til den fremtidige håndtering af de akutte patientforløb. I fremtiden skal det i langt større omfang være muligt at afklare og behandle den akut syge borger i eget hjem eller på kommunal aflastningsplads, med det formål at sikre mere sundhed på borgerens præmisser i det nære sundhedsvæsen samt at reducere behovet for akutte indlæggelser. Kommunerne og praksissektoren skal fremover varetage en række mere komplekse patientforløb, og akuthospitalerne vil i fremtiden få en mere aktiv rolle i forhold til den behandling både i relation til

den direkte kontakt med den enkelte borger/patient og i forbindelse med faglig rådgivning og vejledning til de sundhedsprofessionelle i kommunalt regi.

De sundhedspolitiske mål skal blandt andet indfries ved, at de sundhedsprofessionelle evner at bryde vanetænkningen og udvikle en række nye løsninger for de fremtidige patientforløb (4).

Borgeren/patienten skal inddrages i planlægningen af patientforløbet og opleve, at de sundhedsprofessionelle på tværs af sektorgrænserne "sætter borgeren først" således, at den enkeltes forventninger til forløbet mødes af et kvalificeret med- og modspil. Borgeren/patienten og de sundhedsprofessionelle er det team, der på tværs af specialer og sektorgrænser skaber et forløb, der tilgodeser borgeren/patientens behov.

Udviklingen inden for sundhedsvæsnets betyder, at der i fremtiden skal være øget fokus på det tværsektorielle samarbejde, hvilket stiller krav om udviklingen af nye kompetencer blandt de sundhedsprofessionelle, heriblandt sygeplejersken i akutafdelingen.

Sygeplejersken i akutafdelingen har både et bredt samarbejde i forhold til mange forskellige samarbejdspartnere og et tæt samarbejde med akutlægen/flowmasteren. Det stiller nye krav til den enkelte sygeplejerskes kompetenceudvikling og rejser et behov for at synliggøre disse kompetencer over for alle samarbejdspartnere, således at der skabes et billede af, hvilke krav og forventninger der kan stilles til sygeplejersken i akutafdelingen.

Akuthospitalernes primære mission i Region Midtjylland er, at ved pludselig opstået sygdom og tilskadekomst døgnet rundt gives patientbehandling af den rigtige kvalitet. Visionen er, at det skal sikres, at den enkelte borger/patient tilbydes en sikker, hurtig, effektiv afklaring og behandling i samarbejde

med patienten, pårørende, praktiserende læge og kommunen (4).

Set i lyset af ovenstående skal der på de enkelte akuthospitaler fremmes en organisationsudvikling, der tilgodeser akutkonceptet, hvor sygeplejersken på akutafdelingen har en central position i forhold til mange komplekse problemstillinger hos den akutte borger/patient. Akutafdelingen er hele hospitalets fælles indgang samt starten på det gode og sammenhængende patientforløb.

Sygeplejersken i akutafdelingen skal derfor besidde en række særlige kvalifikationer og kompetencer, inden for sygeplejen til den akutte og uafklarede patient, som kvalificeret bidrager til, at borgeren/patienten tilbydes den sikre, hurtige og effektive behandling.

Ad 2 En beskrivelse af de kompetencer som den kompetente sygeplejerske i akutafdelingen skal være i besiddelse af og som kan medvirke til at styrke og udvikle den akutte sygepleje

I kompetencebeskrivelsen for sygeplejersken på akutafdelingen er der taget udgangspunkt i de enkelte hospitalers kompetenceprofiler samt i "Teori-T", som beskriver sygeplejerskens bredde- og dybdefaglighed (5,10). Teorien beskriver sygeplejerskens faglige område samt vigtigheden af at de faglige, sociale, læringsmæssige og organisatoriske kompetencer alle kommer i anvendelse i forhold til alle patientforløbene.

Denne kompetenceprofil beskriver, hvilke kompetencer den kompetente sygeplejerske som minimum skal være i besiddelse af. Forudsætningen for, at akutafdelingen kan leve op til regionens målsætninger er, at hoved-

vægten af sygeplejersker i akutafdelingen befinder sig på det kompetente niveau .

Kompetencebegrebet forstås som evnen til at omsætte viden, færdigheder og holdninger og anvende disse personlige evner i praksis, fordi man både bør, kan, vil, må og tør. Kompetence er at kunne dét, der er nødvendigt for at varetage sine arbejdsopgaver på et højt kvalitativt niveau (6 og 7).

Bredde- og dybdefaglighed

Der er behov for at nuancere og videreudvikle beskrivelsen af kompetencerne for sygeplejersken i akutafdelingen samt akutafdelingens overordnede kompetence- og funktionsområder på det sygeplejefaglige område. Dette synliggøres med udgangspunkt i "Teori-T", som beskriver sygeplejerskens bredde- og dybdefaglighed (5,10)

Fig. 1: Sygeplejens breddefaglighed udgøres af de 12 selvstændige områder, markeret med de horisontale bjælker. De lodrette bjælker illustrerer sygeplejens dybdefaglighed (5)

Breddefagligheden beskriver de 12 selvstændige områder inden for sygeplejen omkring respiration, ernæring mv. (se fig. 1) og retter sig mod patientens situation som syg.

Dybdefagligheden er ifølge "Teori-T" sygeplejerskens viden i relation til specifikke sygdomme.

Der er nogle områder, der bliver særligt udfordret af diagnosetilgangen, f.eks. akutområdet, da området netop er kendetegnet ved, at sygeplejen og behandlingen retter sig mod patienten i den akutte situation med mange forskellige sygdomme og symptomer.

Interaktionen mellem bredde- og dybdefaglighed giver baggrund for kompetent faglig handling og påvirkes af den enkelte sygeplejerskes sociale, organisatoriske og læringsmæssige kompetencer.

Breddefagligheden udgør en væsentlig del af sygeplejens grundprincipper/virksomhedsområde. Da fokus er den akutte patient med et uafklaret symptombillede, vil alle 12 områder i udgangspunktet være centrale kompetenceområder for sygeplejersken i akutafdelingen.

I akutafdelingen ankommer den akutte uafklarede patient med en række symptomer, hvilket nødvendiggør at sygeplejersken har stor grad af breddefaglige kompetencer og evner at observere, reflektere og reagere med inddragelse af såvel det kliniske skøn som formaliserede metoder, f.eks. ABCDE-algoritmen, "se-føl-lyt" og triagering.

Dybdefagligheden hos sygeplejersken i en akutafdeling kommer til udtryk gennem viden, forståelse og kunnen i relation til en række specifikke sygdomme og symptomer. Det er et krav, at sygeplejersken i akutafdelinger har indgående kendskab til mange forskellige sygdomme, hvor det særligt er sygdommenes akutte fremtræden, der er i fokus.

Dybdefaglighed giver således baggrund for, at sygeplejersken kan varetage plejen af patienten med flere sygdomme i forhold til forløbet i akutafdelingen.

Den enkelte sygeplejerskes viden på akutafdelingen viden om specifikke sygdomme varierer afhængigt af tidligere erfaringer samt kompetenceprofil.

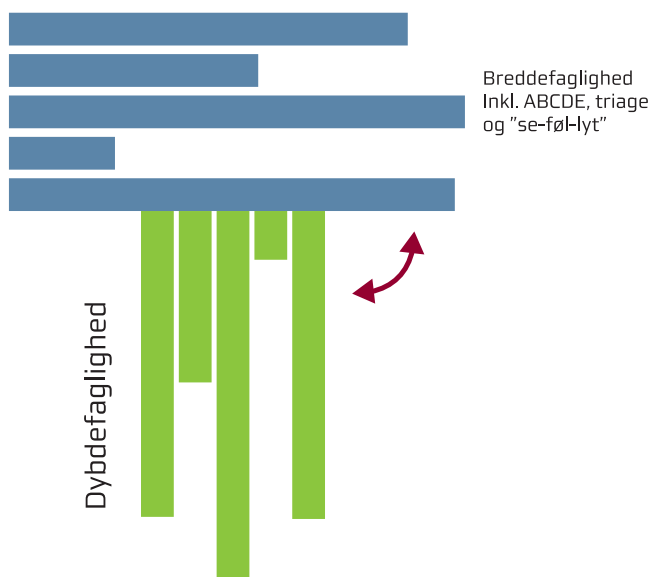

Fig. 2: "Teori-T" for den enkelte sygeplejerske på akutafdelingen.

Såvel breddefaglige som dybdefaglige kompetencer kan variere individuelt på baggrund af individuel erfarings- og uddannelsesbaggrund

I figuren illustreres dette vha. forskellige bredder og dybder på de enkelte bjælker/søjler, som samlet udgør den enkelte sygeplejerskes dybde- og breddefaglighed.

Interaktion mellem dybde- og breddefaglighed skaber kompetent handling. Samspillet mellem dybde- og breddefagligheden udspilles inden for såvel de faglige, organisatoriske, sociale og læringsmæssige kompetencer, og udmøntes på forskellige niveauer.

Evnen til konstant at bevæge sig mellem bredde- og dybdefaglighed, i forløbet fra et uafklaret symptombillede til en specifik behandlingsplan, kræver særligt brug af de faglige og sociale kompetencer (fig. 3).

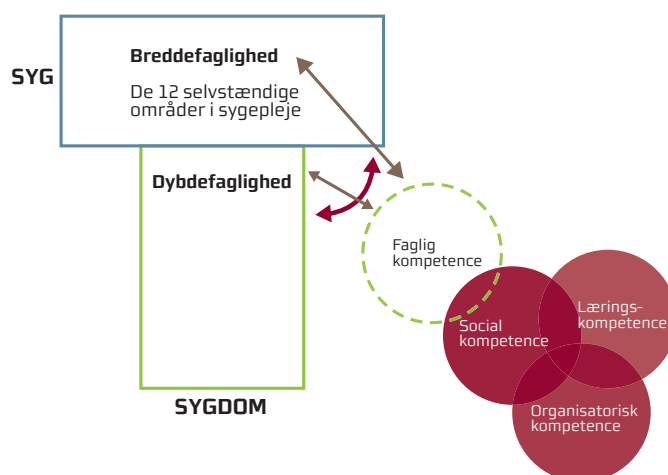

Fig. 3: Interaktion mellem dybde- og breddefaglighed. De fire områder, faglig-, lærings-, social- og organisatorisk kompetence kan suppleres eller erstattes med lokale kompetenceområder.

Evnen til at skabe interaktion mellem breddefaglighed, dybdefaglighed og den sociale kompetence er afgørende for såvel den enkelte sygeplejerskes kompetenceniveau samt måden, hvorpå sygeplejersken evner at indgå i relationel koordinering og det tværfaglige teamsamarbejde (8,9).

I dette samarbejde skal teamet evne at handle på patientens præmisser og samtidig gøre brug af teamets bredde- og dybdefaglighed ud fra de enkeltes kompetencer. Det er vigtigt, at der i afdelingen er kendskab til hinandens kompetenceprofil, således at der skabes mulighed for læring, refleksion og udvikling i afdelingen til gavn for borgeren/patienten.

Sygeplejersken skal være bevidst om såvel egen som teammedlemmers bredde- og dybdefaglighed således at patienten møder faglig og organisatorisk kvalitet, oplever at få den rette hjælp på rette tid, samtidig med at behandlingen finder sted på patientens præmisser.

Nedenstående regionale kompetenceprofil, for den kompetente sygeplejerske i akutafdelingen, danner ramme for udarbejdelse af lokale kompetenceprofiler.

Den kompetente sygeplejerske

Overordnet beskrivelse af kompetenceniveauet:

- arbejder sammen med patient og pårørende på en etisk reflekterende og analyserende måde, før der træffes kvalificerede valg i forhold til situation og kontekst
- anvender sikkert og reflekteret evidensbaseret viden i kombination med det sygeplejefaglige skøn
- har udpræget overblik over komplekse situationer og mestrer akutte patientforløb

Faglige kompetencer: (Sygeplejeprocessen)

- kan selvstændigt modtage, triagere og prioritere alle kategorier af akutte og uafklarede patienter med afsæt i det præhospitale forløb
- kan selvstændigt vurdere, iværksætte og revurdere pleje og behandling ud fra ABCDE-principper og patientens tilstand
- udfører sikkert og kompetent delegerede beføjelser og handler professionelt på resultater og observationer i hele patientforløbet
- evner og tager ansvar for at påpege etiske problemstillinger med henblik på, at sikre det mest hensigtsmæssige forløb på patientens præmisser
- kan udføre patientsikker overdragelse på tværs af afdelinger og sektorer, herunder sikre relevant kommunikation og dokumentation til samarbejdspartnere
- inddrager patient, pårørende i hele det akutte forløb, og sikrer at de føler sig velinformede, trygge og har godkendt den videre behandlingsplan

Sociale kompetencer: (Teamsamarbejde, relationel koordinering)

- arbejder bevidst og målrettet med, at patient og pårørende oplever en rummelig, imødekommende og professionel attitude
- er bevidst om egen faglighed og evner målrettet at udvikle denne
- arbejder bevidst og målrettet på at fremme teamsamarbejdet i kritiske og komplekse situationer
- arbejder bevidst og målrettet med at involvere elever, studerende, kolleger og øvrige samarbejdspartnere i afdelingens kultur med henblik på at sikre et godt arbejdsmiljø
- kan sikkert og rutineret bidrage med problemløsende kommunikation i teamsamarbejde og i samarbejde med patient og pårørende
- kan sikre krisehåndtering i den akutte fase i forhold til patient, pårørende og kollega.

Organisatoriske kompetencer:

(Forløbsledelse, kapacitets- og ressourcestyring)

- kan sikkert og rutineret i samarbejde med patient og pårørende koordinere det akutte patientforløb internt og på tværs af afsnit, afdelinger, hospitaler og sektorer
- anvender sikkert oversigtstavler og øvrige kommunikationssystemer på en måde, så overblik, flow, prioritering og patientsikkerhed sikres
- kan udføre forløbsledelse i et tæt samarbejde med akutlægen/flowmasteren og samarbejder mono- og tværfagligt omkring det akutte patientforløb
- har kapacitetsforståelse og anvender fleksibelt viden om interne og eksterne samarbejdsaftaler i tilrettelæggelse af det mest hensigtsmæssige patientforløb, inden for de givne økonomiske rammer
- har øje for kompetence- og resourceallokering og kan prioritere på baggrund heraf med henblik på meningsfulde og sikre patientforløb
- kan sikkert og rutineret implementere og udvikle ny viden i forhold til et afgrænset område af klinisk praksis
- kan påtage sig ledelse af særlige situationer, f.eks. i forhold til aktivering af beredskabsplan, vold mod kollega, massive kapacitetsproblemer

Læringskompetencer:

(Andres og egen udvikling af kompetencer)

- medvirker bevidst og målrettet i forhold til at udvikle udvalgte områder af den akutte sygepleje
- stiller sin faglige viden og kompetencer til rådighed for samarbejdspartnere på tværs af afdelinger, hospitaler og sektorer
- kan forandre egen praksis i takt med akutafdelingens og hospitalets organisatoriske forandringer og udvikling
- tager initiativ til refleksion over faglige problemstillinger og gør disse til genstand for læring
- tager selvstændigt initiativ til at vejlede kolleger og uddannelsessøgende
- deltager og bidrager aktivt i mono-, tværfaglige og tværsektorielle uddannelses- og kompetenceudviklingstiltag

Ad 3

Anbefalinger til, hvorledes disse fremtidige kompetencer skal etableres i akutafdelingen

Udviklingen af sygeplejerskens kompetencer skal ske igennem en målrettet praksisudvikling og gennem en formaliseret uddannelse. Kompetenceudvikling i hverdagen fordrer skærpet fokus på det tværfaglige læringsmiljø og innovative læringsprocesser, som løbende udvikler den akutte sygepleje, for derigennem at sikre høj sygeplejefaglighed inden for akutområdet.

Anbefalinger:

- At den enkelte sygeplejerske i akutafdelingen tilbydes og forpligter sig til, at videreudvikle egne kompetencer i takt med udviklingen inden for akutområdet
- At læringsmiljøet i akutafdelingen videreudvikles og prioriteres som en integreret del af den tværfaglige og tværsektorielle kliniske hverdag
- At der arbejdes systematisk med vedligeholdelse og sikring af kompetencer hos sygeplejersken i akutafdelingen
- At den kompetente sygeplejerske i akutafdelingen har gennemført den nationale akutuddannelse; hele uddannelsen (basismodul, mindst et fagmodul samt afslutningsmodulet) **eller** dele af den (basismodul samt et fagmodul)
- At sygeplejersken i akutafdelingen indgår som en aktiv tværfaglig samarbejdspartner og påtager sig nye opgaver i relation til behandling af den akutte borger og patient
- At der skabes øgede muligheder for udvikling af et forskningsmiljø inden for akutsygeplejen i Region Midtjylland, som bidrag til det tværfaglige forskningsmiljø

Kompetenceprofilen er godkendt af de sygeplejefaglige direktører den 28. maj 2015.

Oversygeplejerskegruppen på akutafdelingerne, Region Midtjylland sikrer revidering af kompetenceprofilen og fremsender revideret oplæg til de sygeplejefaglige direktører senest den 01. juni 2017.

Referenceliste

1. Mere sundhed i det nære - på borgerens præmisser, Politiske visioner, mål og værdier for sundhedsaftalen 2015 – 2018, <http://www.sundhedsaftalen.rm.dk/>
2. Sundhedsaftalen 2015- 2018, Region Midtjylland og de 19 midtjyske kommuner <http://www.sundhedsaftalen.rm.dk/>
3. Akutplan for Region Midtjylland, 2007
4. Akutprogramstyregruppens udspil til visioner, mål og værdier for ny akutplan for Region Midtjylland
5. Teori T, Ingerslev K, Eg B og Krøll V, Teori T – om bredde- og dybdefaglighed hos sygeplejersker, Sygeplejersken 8, 2014, (s. 76-81)
6. Edvardsson, B og Thomasson, B; "Kvalitetsudveckling - et managementperspektiv"; 1991, Krøll 1999
7. Region Midtjyllands definition af kompetence og kompetenceudvikling: <http://www.rm.dk/om+os/organisation/koncern+hr/uddannelse,+udvikling+og+arbejdsmilj%c3%b8/center+for+kompetenceudvikling/kompetenceudvikling/definition>
8. Effektivitet i Sundhedsvæsenet, Jody Hoffer Gitell, 2012
9. Sund ledelse, Del 2, Kap. 7, Karen Albertsen, Dorte Jeppesen og Hans Hvenegaard, s. 84- 99
Danske Regioner og Dansk Selskab for ledelse i sundhedsvæsenet, 2012
10. Teori T - i teori og praksis, Ingerslev K, Eg B, Krøll VP og Duel NK (in press)

Bilag

Bilag 1

Arbejdsgruppens sammensætning

Bente Dam (formand), oversygeplejerske, Akutafdelingen, HEM

Tina Grodt Messerschmidt, udviklingssygeplejerske og kvalitetskoordinator, Akutafdelingen, RHR

Inge Trelborg Møller, udviklingssygeplejerske, Akutafdelingen, HEV

Lene Røge Aagaard, uddannelsesansvarlig sygeplejerske, Akutafdelingen, AUH

Rikke Moustén, udviklingssygeplejerske, Akutafdelingen, AUH

Hanne Lill Hagedorn Thusgaard, sygeplejerske, Akutafdelingen, HEH

Inge Hove Bjerregaard, assisterende afdelingssygeplejerske, Akutafdelingen, HEV

Annette Jakobsen, uddannelseskonsulent, Koncern HR, Center for Kompetenceudvikling

Niels Kristian Villumsen, uddannelseskonsulent, Koncern HR, Center for Kompetenceudvikling

